NN 134/2020 (4.12.2020.), Pravilnik o uvjetima i načinu upotrebe aviona i helikoptera na koje se ne primjenjuje Uredba (EU) 2018/1139

MINISTARSTVO MORA, PROMETA I INFRASTRUKTURE

2568

Na temelju članka 142. točaka 1., 2. i 5. Zakona o zračnom prometu (»Narodne novine«, br. 69/09, 84/11, 54/13, 127/13 i 92/14), ministar mora, prometa i infrastrukture donosi

PRAVILNIK

O UVJETIMA I NAČINU UPOTREBE AVIONA I HELIKOPTERA NA KOJE SE NE PRIMJENJUJE UREDBA (EU) 2018/1139

Područje primjene

Članak 1.

(1) Ovim Pravilnikom propisuju se detaljna pravila za:

a) obavljanje nekomercijalnih letačkih operacija i komercijalnih letačkih operacija radova iz zraka

b) izjavu operatora koji obavljaju komercijalne letačke operacije radova iz zraka i nekomercijalne letačke operacije složenim zrakoplovima na motorni pogon i

c) osposobljavanje, provođenje ispita, stjecanje nacionalnih dozvola i ovlaštenja pilota.

(2) Ovaj Pravilnik primjenjuje se na avione i helikoptere (u daljnjem tekstu: zrakoplovi):

a) za koje je izdana Svjedodžba o plovidbenosti u skladu s Konvencijom o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu (u daljnjem tekstu: Čikaška konvencija) ili Dopuštenje za letenje i

b) na koje se ne primjenjuje Uredba (EU) 2018/1139 Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Agencije Europske unije za sigurnost zračnog prometa (SL L 212, 22. 8. 2018.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 2018/1139), kako je zadnje izmijenjena i dopunjena.

(3) Inozemni operatori zrakoplova smiju obavljati samo letačke operacije radova iz zraka, u skladu s odredbama ovoga Pravilnika koje se odnose na inozemne operatore.

(4) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, odredbe ovoga Pravilnika ne primjenjuju se na:

a) sportsko rekreativne zrakoplove i

b) zrakoplove kada obavljaju vojne, carinske ili policijske aktivnosti, traganje i spašavanje, gašenje požara, nadzor granice i obalne straže ili slične aktivnosti koje se poduzimaju u javnom interesu.

(5) Sa zrakoplovima na koje se primjenjuje ovaj Pravilnik ne smiju se obavljati letačke operacije komercijalnog zračnog prijevoza osim ako izvođenje takvih letačkih operacija nije izričito propisano ovim Pravilnikom ili posebnim propisom.

(6) Operatori zrakoplova koji obavljaju nekomercijalne letačke operacije zrakoplovima koji nisu složeni zrakoplovi na motorni pogon, moraju udovoljavati odredbama propisanima u Dijelu OPS, pododjeljak A Dodatka ovoga Pravilnika.

(7) Operatori zrakoplova koji obavljaju nekomercijalne letačke operacije radova iz zraka zrakoplovima koji nisu složeni zrakoplovi na motorni pogon moraju udovoljavati primjenjivim odredbama propisanima u Dijelu OPS Dodatka ovoga Pravilnika.

(8) Operatori zrakoplova koji obavljaju nekomercijalne letačke operacije radova iz zraka složenim zrakoplovima na motorni pogon, kao i komercijalne letačke operacije radova iz zraka, moraju udovoljavati primjenjivim odredbama propisanima u Dijelu OPS i Dijelu ORG, Sekcijama I, II, III i V Dodatka ovoga Pravilnika.

(9) Operatori zrakoplova koji izvode nekomercijalne letačke operacije složenim zrakoplovima na motorni pogon, moraju udovoljavati odredbama ovoga Pravilnika propisanima u dijelu OPS, pododjeljak A i dijelu ORG, Sekcijama I, II, III i V Dodatka ovoga Pravilnika.

(10) Organizacije za osposobljavanje na koje se upućuje u članku 10.a Uredbe (EU) 1178/2011 i koje imaju glavno mjesto poslovanja u Republici Hrvatskoj pri obavljanju letačkog osposobljavanja s letovima u Europsku uniju te unutar i iz nje, upravljaju:

(a) složenim avionima i helikopterima na motorni pogon u skladu s Dijelom OPS, Pododjeljak A i odredbom ORG.MLR.110, Dijela ORG

(b) ostalim avionima i helikopterima u skladu s Dijelom OPS, Pododjeljak A.

(11) Inozemni operatori zrakoplova iz stavka 2. ovoga Pravilnika koji obavljaju letačke operacije radova iz zraka na teritoriju Republike Hrvatske, moraju udovoljavati primjenjivim odredbama propisanima u Dijelu OPS, Dodatka ovoga Pravilnika.

(12) Osoba koja upravlja zrakoplovima upisanima u Hrvatski registar civilnih zrakoplova mora udovoljavati uvjetima za vrste, privilegije, način stjecanja, izdavanja i održavanja valjanosti nacionalnih dozvola i ovlaštenja koji su propisani u Dijelu FCL Dodatka ovoga Pravilnika.

Dodatak

Članak 2.

(1) Dodatak koji je tiskan uz ovaj Pravilnik, čini njegov sastavni dio.

(2) Dodatak iz stavka 1. ovoga članka čine zahtjevi za izvođenje letačkih operacija, zahtjevi kojima moraju udovoljavati operatori zrakoplova i zahtjevi kojima moraju udovoljavati osobe koje upravljaju zrakoplovima.

Prijelazne odredbe

Članak 3.

Operatori zrakoplova kojima je do stupanja na snagu ovoga Pravilnika izdana Svjedodžba operatora zrakoplova u skladu s Pravilnikom o zahtjevima za izvođenje operacija zrakoplovima i o organizacijskim zahtjevima kojima moraju udovoljavati operatori zrakoplova (»Narodne novine«, br. 10/14 i 76/16) dužni su:

a) uskladiti se s primjenjivim odredbama ovoga Pravilnika u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Pravilnika i

b) Hrvatskoj agenciji za civilno zrakoplovstvo (u daljnjem tekstu: Agencija) vratiti Svjedodžbu operatora zrakoplova.

Završne odredbe

Članak 4.

(1) Danom stupanja na snagu ovoga Pravilnika prestaju važiti:

a) Pravilnik o zahtjevima za izvođenje operacija zrakoplovima i o organizacijskim zahtjevima kojima moraju udovoljavati operatori zrakoplova (»Narodne novine«, br. 10/14 i 76/16), i

b) Pravilnik o uvjetima kojima mora udovoljavati osoba koja upravlja zrakoplovima na koje se ne primjenjuje Uredba (EU) 2018/1139 (»Narodne novine«, broj 94/19).

(2) Ovaj Pravilnik stupa na snagu 1. veljače 2021.

Klasa: 011-01/20-01/112
Urbroj: 530-07-1-1-20-2
Zagreb, 26. studenoga 2020.

Ministar
Oleg Butković, v. r.

DODATAK

DIO DEF

Pojmovi i kratice

Pojmovi i kratice koji se upotrebljavaju u ovom Pravilniku imaju sljedeće značenje:

1) *aerodrom:* prostor na kopnu, vodi, izgrađena površina ili plovilo, posebno prilagođeni za slijetanje, uzlijetanje i manevriranje zrakoplova

2) *alternativni aerodrom pri uzlijetanju:* alternativni aerodrom na koji, ako je potrebno, zrakoplov može sletjeti u kratkom vremenu nakon uzlijetanja, a kada za to nije moguće koristiti aerodrom uzlijetanja

3) *zrakoplov:* avion i helikopter iz članka 1. ovoga Pravilnika

4) *avion:* zrakoplov teži od zraka, pokretan motorom, nepokretnih krila koji uzgon u letu dobiva poglavito zbog aerodinamičnih reakcija zraka na tim krilima

5) *baza oblaka:* visina donje granice najnižega promatranoga ili prognoziranoga oblaka u okolici aerodroma ili područja letačkih operacija ili specificiranoga područja letačkih operacija, mjereno od visine aerodroma, ili u slučaju letačkih operacija koje nisu s kopna, od razine mora

6) *član posade (Crew member):* osoba koju odredi operator na dužnost u zrakoplovu unutar vremena letačke dužnosti

7) *D:* oznaka najveće dimenzije helikoptera za vrijeme okretanja rotora

8) *dokument za prijevoz opasne robe (Dangerous Goods Transport Document):* dokument koji je specificiran u Tehničkim instrukcijama i sadrži informacije o opasnoj robi

9) *FATO (Final Approach and take off area):* definirano područje za letačke operacije helikoptera, nad kojim je dovršena završna faza prilaza za lebdenje ili slijetanje, te se s njega može započeti manevar za uzlijetanje. Za helikoptere koji operiraju u kategoriji performansi klase 1, ova definirana površina uključuje raspoloživu površinu za prekinuto uzlijetanje

10) *na ruti (En-route phase):* faza leta od kraja uzlijetanja i inicijalne faze penjanja do početka faze prilaza i faze slijetanja

11) *faza prilaza i slijetanja (Approach and landing phase):* onaj dio leta od 300 m (1000 ft) iznad visine FATO-a, ukoliko je let planiran da prijeđe tu visinu, ili od početka snižavanja u drugim slučajevima, do slijetanja ili do točke prekinutoga slijetanja

12) *FDR:* uređaj za snimanje podataka o letu

13) *hidroavion:* zrakoplov nepokretnih krila koji je namijenjen uzlijetanju i slijetanju na vodu i uključuje amfibije kada se upotrebljavaju kao hidroavioni

14) *instrumentalni meteorološki uvjeti (IMC):* meteorološki uvjeti izraženi u smislu vidljivosti, udaljenosti od oblaka, i visine baze oblaka (kako je definirano u ICAO Aneksu 2), manji od minimuma specificiranih za vizualne meteorološke uvjete (VMC)

15) *interval za otklanjanje (Rectification Interval):* najveće dopušteno vrijeme u kome se zrakoplovom može operirati od trenutka utvrđivanja neispravnosti dijela i otklanjanja kvara kako je to navedeno u listi minimalne opreme (MEL)

16) *izdignuti FATO (Final Approach and take off area):* zona koja je izdignuta najmanje tri metra od okolne površine

17) *kategorija A helikoptera:* višemotorni helikopter s motorima i sustavom za otkrivanje kvarova, projektiranim kako je specificirano u CS-27/29 ili drugom prikladnom dokumentu, te s informacijama o performansama u helikopterskom letačkom priručniku koje su bazirane na otkazu kritičnog motora, a koje osiguravaju prikladnu određenu površinu (designated *surface area)* i prikladne performanse za siguran nastavak leta u slučaju otkaza motora

18) *kategorija B helikoptera:* jednomotorni helikopter ili višemotorni helikopter koji u potpunosti ne udovoljava zahtjeve za kategoriju A helikoptera. Kategorija B helikoptera nema osiguranu sposobnost zadržavanja visine leta (stay *up)* za slučaj otkaza motora i kada se pretpostavlja nepredviđeno slijetanje

19) *klasa aviona:* jednopilotni avion s jednim ili više klipnih motora ili jednim elisnomlaznim motorom, koji nije složeni avion

20) *komercijalna operacija:* bilo koja letačka operacija, u zamjenu za naplatu ili drugu vrstu naknade, koja je dostupna javnosti ili koja se, ako nije dostupna javnosti, obavlja u skladu s ugovorom između operatora i korisnika usluge, pri čemu korisnik usluge nema nikakvu kontrolu nad operatorom

21) *komercijalni zračni prijevoz:* prijevoz putnika, robe ili pošte za naplatu ili drugu vrstu naknade

22) *konfiguracija s najvećim brojem putničkih sjedišta:* najveći utvrđeni broj putničkih sjedišta pojedinog zrakoplova za potrebe izvođenja letačkih operacija, koji ne uključuje sjedišta za posadu. Taj broj može biti manji od certificiranog najvećega broja putničkih sjedišta zrakoplova

23) *kontrolirani let:* bilo koji let koji je podložan odobravanju službe kontrole zračnog prometa

24) *kopneni avion:* zrakoplov nepokretnih krila konstruiran za uzlijetanje i slijetanje na kopno, a uključuje amfibije kada se njima operira kao kopnenim avionima

25) *kritična faza leta:* zalijetanje, putanja uzlijetanja, finalni prilaz, slijetanje uključujući protrčavanje, produžavanje (go-around) i bilo koju drugu fazu leta koju odredi zapovjednik zrakoplova. Kod helikoptera se pod kritičnom fazom leta podrazumijeva i voženje

26) *letačke operacije radova iz zraka:* operacije koje uključuju letačke operacije s vanjskim teretom, letačke operacije nadzora iz zraka, u svrhu iskakanja padobranaca, poljoprivredne letačke operacije, fotografiranje iz zraka, vuču jedrilica, oglašavanje iz zraka, kalibraciju, građevinske letačke operacije uključujući napinjanje električnih vodova iz zraka, uklanjanje raslinja pilom iz zraka, rad na saniranju izlijeva nafte, miniranje lavina, nadzor iz zraka uključujući mapiranje i kontrolu onečišćenja, letove za potrebe izvještavanja, televizijskog i filmskog snimanja, letove za posebne događaje, uključujući zrakoplovne priredbe i natjecanja, letove za nadzor i spašavanje stada, izbacivanje veterinarskih pripravaka, letove pomorskih sahrana, znanstveno istraživačke letove, zaprašivanje oblaka itd.

27) *ljudska izvedba (Human performance):* ljudske sposobnosti i ograničenja koji imaju utjecaj na sigurnost i učinkovitost letačkih operacija

28) *masa na uzlijetanju:* predstavlja ukupnu masu, uključujući sve što se prevozi na početku uzlijetanja helikoptera i na početku zalijetanja u svrhu uzlijetanja za avione

29) *mokra uzletno-sletna staza:* uzletno-sletna staza čija je površina pokrivena vodom ili slično, u manjem obimu od specificiranoga u definiciji onečišćena/kontaminirana staza ili kada ima dovoljno vlage na površini uzletno-sletne staze koja uzrokuje da staza izgleda reflektirajuće, ali bez značajnih područja (dijelova) gdje se zadržava voda

30) *nacionalna dozvola:* dozvola pilota zrakoplova izdana u skladu s odredbama Dijela LIC ovoga Pravilnika

31) *naseljena područja:* grad, mjesto, naselje, odnosno bilo koje područje koje se sadržajno koristi za stanovanje, javne ili rekreacijske svrhe

32) *naseljeno neprijateljsko okruženje:* neprijateljsko okruženje u naseljenom području

33) *navigacija temeljena na performansama (PBN – Performance based navigation):* prostorna navigacija temeljena na zahtjevima performansi za letačke operacije duž ATS rute, na instrumentalnoj prilaznoj proceduri ili u određenom zračnom prostoru

34) *navigacijske specifikacije (Navigation Specification):* skup zahtjeva za zrakoplov i posadu neophodan za podršku u letačkim operacijama pri navigaciji temeljenoj na performansama u sklopu definiranoga zračnoga prostora

35) *nekomercijalna operacija:* bilo koja letačka operacija koja se ne obavlja za naknadu

36) *nenaseljeno neprijateljsko okruženje:* neprijateljsko okruženje izvan naseljenog područja

37) *neprijateljsko okruženje:* okruženje u kojem:

a) sigurno prisilno slijetanje ne može biti izvedeno radi neprimjerene podloge

b) putnici helikoptera ne mogu biti primjereno zaštićeni od vanjskih utjecaja

c) sposobnost/mogućnost djelovanja službe za traganje i spašavanje ne odgovara očekivanoj izloženosti opasnosti ili

d) postoji neprihvatljiv rizik ugrožavanja osoba i dobara na zemlji.

Sljedeća područja smatraju se neprijateljskim okruženjem:

a) za letačke operacije iznad vodenih površina, područja otvorenog mora sjeverno od 45N paralele i južno od 45S paralele određena od nadležnih tijela zemalja na koje se odnosi i

b) dijelovi gusto naseljenih područja bez površina primjerenih za prisilno slijetanje

38) *noć:* vremensko razdoblje između kraja građanskog večernjeg sumraka i početka građanskog jutarnjeg sumraka. Građanski sumrak završava uvečer kada je centar sunčevog kruga 6 stupnjeva ispod horizonta i počinje ujutro kada je centar sunčevog kruga 6 stupnjeva ispod horizonta

39) *odgovarajući aerodrom:* aerodrom na kojem zrakoplov može obavljati letačke operacije, vodeći računa o primjenjivim zahtjevima performansi i karakteristikama uzletno-sletne staze

40) *odleđivanje:* postupak kojim se mraz, led, snijeg ili lapavica otklanja sa zrakoplova u svrhu čišćenja površina

41) *odrasla osoba:* osoba koja ima 12 ili više godina

42) *odredišni alternativni aerodrom:* alternativni aerodrom prema kojem zrakoplov može nastaviti let ako bi postalo nemoguće ili nepreporučljivo slijetanje na planirani odredišni aerodrom

43) *onečišćena/kontaminirana uzletno-sletna staza:* staza čija je površina u omjeru većem od 25% od zahtijevane dužine i širine koja se koristi pokrivena:

a) površinom vode dubine veće od 3 mm, lapavicom ili mekim snijegom koji odgovara vrijednosti većoj od 3 mm vode

b) snijeg sabijen u čvrsti oblik koji se ne može više sabiti, te koji se raspada u grudama ili se ne raspada kada se podigne (kompaktni snijeg)

c) led, uključujući mokri led

44) *opasna roba (Dangerous goods):* predmeti i tvari koje su u stanju prouzročiti značajan rizik za zdravlje, sigurnost, imovinu i okoliš i koje se nalaze na popisu opasnih roba u Tehničkim instrukcijama ili su klasificirane u skladu s Tehničkim instrukcijama

45) *operativna površina:* mjesto odabrano od operatora ili zapovjednika zrakoplova za slijetanje, uzlijetanje i/ili izvođenje letačkih operacija

46) *operatorova lista dozvoljenih neispravnosti zrakoplova:* lista opreme zrakoplova i njenih funkcija koje mogu biti neispravne za namjeravani let, s ciljem postizanja prihvatljive razine sigurnosti primjenjujući odgovarajuća operativna i vremenska ograničenja, letačke postupke, provjere i postupke prije leta

47) *ovlaštenje za klasu aviona:* ovlaštenje za upravljanje jednopilotnim avionom s jednim ili više klipnih motora ili jednim elisnomlaznim motorom, koji nije složeni avion, a koje se upisuje u Part-FCL dozvolu

48) *ovlaštenje za tip:* ovlaštenje za upravljanje helikopterom, ili jednopilotnim ili višepilotnim složenim avionom, na koji se primjenjuje ovaj Pravilnik, koje se upisuje u nacionalnu dozvolu

49) *Part-21:* Prilog I Uredbe Komisije (EU) 748/2012 o utvrđivanju provedbenih pravila za certifikaciju plovidbenosti i ekološku certifikaciju zrakoplova i s njima povezanih proizvoda, dijelova i uređaja te za certifikaciju projektnih i proizvodnih organizacija

50) *Part-145:* Prilog II Uredbe Komisije (EU) 1321/2014 o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i aeronautičkih proizvoda, dijelova i uređaja, te o odobravanju organizacija i osoblja uključenih u te poslove, kojim se utvrđuju zahtjevi koje organizacija mora ispuniti kako bi ispunjavala uvjete za izdavanje ili produljenje odobrenja za održavanje zrakoplova i sastavnih dijelova

51) *Part-FCL:* Dodatak I Uredbe Komisije (EU) 1178/2011 o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih postupaka vezano uz članove posade zrakoplova u civilnom zrakoplovstvu (u daljnjem tekstu: Uredba Komisije (EU) 1178/2011) kojim se propisuju uvjeti za stjecanje, produženje i obnavljanje dozvola, ovlaštenja i certifikata pilota zrakoplova

52) *Part-FCL dozvola:* dozvola koja je izdana ili se smatra izdanom u skladu s Uredbom Komisije (EU) 1178/2011, koja se priznaje u državama članicama Europske unije

53) *Part-M:* Prilog I Uredbe Komisije (EU) 1321/2014 o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i aeronautičkih proizvoda, dijelova i uređaja, te o odobravanju organizacija i osoblja uključenih u te poslove, kojim se utvrđuju mjere koje je potrebno poduzeti kako bi se osigurala plovidbenost zrakoplova, uključujući njegovo održavanje. Također se utvrđuju uvjeti kojima trebaju udovoljiti osobe ili organizacije uključene u takve aktivnosti

54) *Part-MED:* Dodatak IV Uredbe Komisije (EU) 1178/2011 kojim se propisuju uvjeti za izdavanje certifikata o zdravstvenoj sposobnosti za pilote zrakoplova

55) *performanse klase 1:* performanse kod kojih u slučaju otkaza kritične pogonske jedinice, helikopter može sletjeti unutar raspoložive duljine za prekinuto uzlijetanje ili sigurno nastaviti let do područja odgovarajućeg za slijetanje, zavisno o trenutku kada se otkaz dogodio

56) *performanse klase 2:* performanse kod kojih u slučaju otkaza kritične pogonske jedinice, helikopter raspolaže performansama dovoljnim da sigurno nastavi let, osim u slučaju kada se otkaz dogodi u ranoj fazi manevra uzlijetanja ili kasnoj fazi manevra slijetanja, kada prisilno slijetanje može biti potrebno

57) *performanse klase 3:* performanse kada u slučaju otkaza kritične pogonske jedinice u bilo kojem trenutku tijekom leta, prisilno slijetanje može biti potrebno za više motorni helikopter i bit će potrebno u jednomotornom helikopteru

58) *prijateljsko okruženje:* okruženje u kojem:

a) se može izvesti sigurno prisilno slijetanje

b) se putnici helikoptera mogu zaštititi od vanjskih utjecaja

c) sposobnost/mogućnost djelovanja službe za traganje i spašavanje odgovara očekivanoj izloženosti opasnosti i

d) dijelovi gusto naseljenih područja s primjerenim površinama za prisilno slijetanje se smatraju prijateljskim

59) *principi ljudskoga faktora (Human factor principles):* principi koji se primjenjuju na zrakoplovni dizajn, certifikaciju, osposobljavanje, letačke operacije i održavanje, a koji zahtijevaju sigurno povezivanje čovjeka i drugih komponenti sustava uzimajući u obzir ljudsku izvedbu

60) *prostorna navigacija (Area navigation; RNAV):* metoda navigacije koja omogućava letačke operacije na bilo kojoj željenoj putanji leta unutar pokrivenosti zemaljskih i drugih navigacijskih sredstava ili unutar ograničenja vlastitih navigacijskih sredstava, ili njihovih kombinacija

61) *putanja pri uzlijetanju (Take-off flight path):* vertikalna i horizontalna putanja s otkazom kritične pogonske jedinice, od određene točke u uzlijetanju do 1000 ft iznad površine za helikoptere i do 1500 ft iznad površine za avione